

Fakta o produkci kožešin

Evropské informační středisko kožešnického průmyslu (European Fur Information Centre) organizuje v Evropském parlamentu ve dnech 21. až 23. ledna 2014 výstavu zaměřenou na propagaci a výrobu kožešin. V upoutávce na tuto událost uveřejněné v časopise Parlament (The Parliament Magazine)¹ jsou všichni zájemci, včetně „odpůrců“ kožešin, zváni k diskusi nad tematikou životní pohody zvířat (welfare), etiky, udržitelnosti, socioekonomiky a budoucnosti kožešin.

Mezinárodní koalice respektovaných organizací na ochranu zvířat Aliance za módu bez kožešin (FFA; The Fur Free Alliance) a Eurogroup for Animals tuto pozvánku s potěšením přijímají. V neposlední řadě také proto, že Evropské informační středisko kožešnického průmyslu cynicky a klamně vypodobňuje své oponenty jako vandaly a extremisty. Kožešinový průmysl se rád prezentuje jako přátelský ke zvířatům, etický, ekologický a dlouhodobě udržitelný, tato tvrzení však mají k pravdě daleko.

Tato zpráva je určena poslancům a poslankyním Evropského parlamentu. Jedná se o přehled klíčových bodů a problémů spojených s produkcí kožešin z perspektivy welfare zvířat.

1. Chov tzv. kožešinových zvířat

Každým rokem je v Evropské unii za účelem výroby kožešin odchováno a zabito na 32,1 miliónů zvířat.² Chovají se především norci, lišky a psi mývalovití. Jedná se v podstatě o divoká zvířata, která nikdy nebyla předmětem aktivní selekce na krotkost a přizpůsobení se podmínkám chovu v zajetí a která nejsou vhodná k chovu za účelem produkce. Tato zvířata stráví své krátké a ubohé životy v malých drátěných klecích do doby, než je jejich kožešina dostatečně zralá, poté jsou zabita zplynováním či elektrickým proudem. Níže přinášíme přehled problémů spojených s welfare zvířat chovaných na tzv. kožešinových farmách.

1.1. Omezená selekce zaměřená na krotkost a přizpůsobivost prostředí v zajetí

Hlavní živočišné druhy chované na kožešinu, zejména norci a lišky, jsou v podstatě stále divoká zvířata³. Prošla zatím jen velmi omezeným domestikacním procesem. To vyplývá i ze závěrů zprávy *Welfare zvířat chovaných pro produkci kožešin (The Welfare of Animals kept for Fur Production)* z roku 2001, kterou vypracoval Vědecký výbor pro otázky zdraví a welfare zvířat při Evropské komisi:

“Ve srovnání s ostatními farmovými zvířaty se u kožešinových druhů prováděly poměrně málo aktivní selekce, s výjimkou selekcí ovlivňujících vlastnosti kožešiny. Výběr zaměřený na zvýšení krotkosti a přizpůsobivosti podmínkám v zajetí se prováděl pouze v omezeném rozsahu.”⁴

¹ Upoutávka Evropského informačního střediska kožešnického průmyslu (European Fur Information Centre), Parliament Magazine, 16. prosinec 2013, s. 3-4. <http://www.theparliament.com/digimag/issue381>.

² http://www.efba.eu/fact_sheet.html

³ Farm Animal Welfare Council, UK. Press Notice, 4. duben 1989.

⁴ Vědecký výbor pro otázky zdraví a welfare zvířat (2001) Welfare zvířat chovaných pro produkci kožešin. s. 150, 160.

Norci a lišky se řadí mezi masožravce, šelmy. Jedná se o zvířata velice zvědavá, aktivní, s komplexním společenským životem. Na rozdíl od jiných hospodářských zvířat, která patří ke stádovým živočišným druhům, jsou norci od přírody samotáři. Stejně jako lišky jsou to teritoriální zvířata, což znamená, že jsou zvyklá ve volné přírodě urazit velké vzdálenosti, aby bránila svá území. Tato zvířata nejsou vhodná k podmínkám života na farmách, a zejména ne k intenzivnímu chovu.

1.2. Životní podmínky zvířat a doporučení Stálého výboru Evropské dohody o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely (T-AP)

Zvířata chovaná za účelem produkce kožešin jsou zpravidla držena v drátěných klecích umístěných v řadě pod přístřeškem, který je ze stran otevřený. Jsou krmena kašovitou směsí, která se pokládá na horní stranu klece. Voda je do klece přivedena hadičkou s pítkem. Norci jsou umístěni v kleci, k níž je připojen menší budník. Někdy bývá klec obohacena (například plastovou trubicí).

Typická klec norka měří 70 cm na délku, 40 cm na šířku a 45 cm na výšku. Velikost klece se odvíjí spíše od délky lidské paže, než od biologických potřeb druhu. Podle doporučení Stálého výboru Evropské dohody o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely jsou požadavky na minimální prostor pro jednoho dospělého norka či pro jednoho dospělého norka s mláděty 2550 cm². Po odstavení, nachází-li se v kleci více jak dvě mláděta, by se k původním 2550 cm² mělo připočítat ještě 850 cm² na každé zvíře.⁵

Klec pro dvě lišky polární měří zpravidla 1,1 m². Podle doporučení Stálého výboru Evropské dohody o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely by minimální požadovaná velikost pro dospělou lišku měla být 0,8 m² a pro dospělého jedince s mladými 2,0 m². Mláděta po odstavení potřebují minimálně dalších 1,2 m² a pro každé mládě navíc by se mělo přidat dalších 0,5 m² (pokud je celkový počet mládět větší než dvě). Minimální výška klece je stanovena na 70 cm.⁶

1.3. Abnormální chování

Zvířata chovaná na kožešinu žijí v podmínkách, které nesplňují jejich přirozené potřeby. Život v kleci je monotónní a fyzická aktivita je minimální. Zvířata zde také nemohou projevit své přirozené chování. Lišky například nemají možnost hrabat v zemi, norci (zčásti vodní živočichové) nemají žádný přístup k vodě a nemohou se ani vyhnout kontaktu s ostatními norky.

Následkem toho zvířata na kožešinových farmách běžně vykazují stereotypní chování (například neustálé a bezúčelné přecházení podél klece, opakované točení/kývání hlavou), sebemrzačení (tj. sání nebo okusování ohonu či jiné části těla).⁷ Je prokázáno, že dochází i k zabíjení mládět a kanibalismu.

Ačkoli lidé z kožešinového průmyslu tvrdí, že výskyt abnormálního chování u zvířat byl zredukován díky umístění (několika málo) doplňků v klecích^{8,9}, záběry

⁵ Stálý výbor Evropské dohody o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely (T-AP), Doporučení týkající se kožešinových zvířat, přijaté Stálým výborem 22. června 1999.

⁶ Ibid.

⁷ Vědecký výbor pro otázky zdraví a welfare zvířat (2001) Welfare zvířat chovaných pro produkci kožešin. s. 69-71.

⁸ Meagher RK, Mason GJ, Environmental Enrichment Reduces Signs of Boredom in Caged Mink. PLoS ONE 7(11), 2012.

z nedávných průzkumů na kožešinových farmách v Dánsku¹⁰, Finsku¹¹ či České Republice¹² ukazují, že na kožešinových farmách v Evropské unii je abnormální chování a sebezrazení u zvířat zcela běžné.

Také bázlivost představuje z hlediska welfare tzv. kožešinových zvířat velký problém. Nedávná norská studie například uvádí, že při testování na krotkost prokazovala většina norků i lišek spíše známky strachu než důvěry.¹³ Výzkum dále podotýká, že pokusy potlačit stereotypie u chovných zvířat mohou vést k větším projevům strachu.¹⁴ Závěrem bychom též rádi zmínili, že ačkoli zvířata chovaná na kožešinu někdy pasivně sedí nebo leží ve svých klecích, nemusí být zrovna klidná či prosperující. Z etologického hlediska se totiž takové projevy dají chápat i jako znak špatných životních podmínek, ve kterých zvíře žije.¹⁵

1.4. Další zdravotní a welfare problémy

Výsledky nedávných šetření na kožešinových farmách ve Skandinávii také odhalily celou škálu vážných zdravotních problémů a potvrdily špatnou životní pohodu zvířat na daných farmách:

- neléčené závažné infekce očí, nosu a uší u zvířat,
- abnormality dásní: oteklé dásně zcela zakrývající zuby či vážně podrážděné dásně,
- otevřená zranění, řezné rány a jiná poranění,
- zvířata bez ocasu, příp. končetin,
- zdeformované končetiny,
- kanibalismus mrtvých sourozenců či mlád'at,
- rozkládající se těla mrtvých zvířat v kleci s živými zvířaty,
- chromá zvířata,

⁹ Průzkum dokazuje, že obohacení klecí nemusí být nutně řešením špatného welfare zvířat. Viz S.W. Hansen, B.M. Damgaard, 'Running in a running wheel substitutes for stereotypes in mink, but does it improve their welfare?', *Applied Animal Behaviour Science*, 118 (2009) 76-83.

¹⁰ V roce 2009 a 2010 dánská organizace Anima publikovala videonahrávky natočené na dánských kožešinových farmách. Na záběrech je možné vidět zvířata, která mají hluboké rány, zvířata vykazující stereotypní chování, kanibalismus a celkový špatný stav. Toto video bylo natočeno na farmě, kde bylo nalezeno více než 100 zraněných zvířat. <http://vimeo.com/20575309>.

¹¹ Na videonahrávce natočené finskou organizací Oikeutta Eläimille v roce 2011 je možné vidět utrpení zvířat z 83 farem určených pro kožešinová zvířata. Mezi jinými úkazy je také možné vidět lišky bez končetin, mlád'ata jak jedí svoje mrtvé sourozence, hluboké řezné rány, poranění, stereotypní chování, kanibalismus, zvířata neschopná chůze, vážné infekce očí, dásní, rozkládající se těla lišek prolezlá červy v klecích spolu s živými liškami. <http://tarhauskielto.fi/investigation-into-fur-farms-in-finland-2011>.

¹² Záběry špatných podmínek zvířat na českých kožešinových farmách zveřejněné organizací Svoboda zvířat v roce 2012. <http://www.protisrsti.cz/zabery-a-fotografie-z-kozesinovyh-farem/cr/novy.htm>.

¹³ Hovland, A. L. & Rød, A. S., Lynnekartlegging av norske pelsdyr 2011: resultater fra gjennomføring av fôrtesten på rev og pinnetesten på mink [Confidence mapping of Norwegian fur animals 2011: Results from feed test for fox and stick test for mink], Report to the Norwegian Fur farming Association, finished 29 June 2012. English summary http://dyrevern.no/english/articles_in_english/new_report_reveals_that_norwegian_foxes_and_mink_are_not_tame.

¹⁴ M. Svendsen et al, 'Selection of stereotypic behaviour may have contradictory consequences for the welfare of mink', *Applied Animal Behaviour Science* 107 (2007) 110-119.

¹⁵ Can't stop, won't stop: is stereotypy a reliable animal welfare indicator?, Mason G J & Latham NR, *Animal Welfare* 2004, 13: S57-69.

- klece ve velmi špatném stavu, kdy ostré dráty a pletivo vyčnívaly dovnitř do klece,
- prázdné, špinavé nebo rozbité nádoby na vodu.

Mezi farmy, na nichž byla provedena tato šetření, patří i ty, jejichž majiteli jsou oficiální představitelé kožešinového průmyslu.¹⁶

1.5. Způsob zabíjení tzv. kožešinových zvířat

Zabíjení tzv. kožešinových zvířat nastává okamžitě po prvním zimním shoení srsti, kdy se kožešina obnoví a veškeré nedostatky zmizí. Chovatelé tzv. kožešinových zvířat tvrdí, že je nezbytné zvířata chovat v dobrých podmínkách, neboť v opačném případě se jakékoli strádání zvířete projeví na kožešině. To je také důvod, proč zabíjení zvířat nastává právě v době, kdy se objeví nová srst a nestačí se poníčit. Mezi metody zabití patří zplynování (k tomu se často používají výfukové plyny automobilu), zlomení vazů, smrtící injekce nebo zabití elektrickým proudem (používají se elektrody, které se zavedou do tlamy a konečníku zvířete).¹⁷

1.5.1. Použití plynu k usmrcení kožešinových zvířat

Oxid uhličitý ve vysoké koncentraci (tj. více než 30 % oxidu uhličitého), oxid uhelnatý (čistý zdroj nebo plynové směsi obsahující více než 4 % oxidu uhelnatého) a oxid uhelnatý v kombinaci s dalšími plyny jsou v současné době doporučované metody pro zabíjení tzv. kožešinových zvířat.

Je třeba poznamenat, že norci, kteří jsou zabíjeni převážně zplynováním, jsou napůl vodní živočichové a mají velmi dobře vyvinutou schopnost zadržet dech. Jsou schopni zaznamenat nedostatek kyslíku v krvi a mají sklon k hypoxii, z čehož vyplývá, že během zplynování mohou výrazně trpět.¹⁸ Veterináři vyjádřili následující obavy ohledně použití těchto plynů:

- *Oxid uhelnatý (CO)*: Existují vážné obavy týkající se používání oxidu uhelnatého za účelem usmrcování tzv. kožešinových zvířat, obzvláště je-li používán v kombinaci s jinými plyny. Jak uvádí také výše zmíněná *Zpráva Vědeckého výboru pro otázky zdraví a welfare zvířat*, i filtrované výfukové plyny způsobují úpadek do bezvědomí, kterému ale předchází excitace a křečový záchvat, pomaleji než čistý oxid uhelnatý.
- *Oxid uhličitý (CO₂)*: Pro oxid uhličitý je typické, že v praktické rovině je velmi obtížné dosáhnout spolehlivě vysoké koncentrace v komoře, kde má být zvíře usmrceno. Proto není možné považovat použití tohoto plynu jako přijatelnou metodu skupinového usmrcování norků, lišek a dalších tzv. kožešinových zvířat.

16 Víde z těchto farem je možné shlédnout na následujících odkazech:

1) <http://www.youtube.com/watch?v=rMORFQRy-zg>;

2) <http://www.youtube.com/watch?v=LcU2wSSiSE> 3) <http://www.youtube.com/watch?v=-xKbldQmMqM>.

17 Vědecký výbor pro otázky zdraví a welfare zvířat (2001) *Welfare zvířat chovaných pro produkci kožešin*. s. 55-58.

18 Raj, M., Mason, G. (1999). Reaction of farmed mink (*Mustela vison*) to argon-induced hypoxia. *Veterinary Record* 145: 736-737.

1.5.2. Zabití elektrickým proudem (způsob head-to-tail)

Zabití elektrickým proudem je prvořadý způsob k usmrcení lišek a psíků mývalovitých. Tato metoda však vyžaduje značná omezení a použití elektrod, které se vsunou do tělních otvorů. V případě, že zástava srdce nastane ještě předtím, než zvíře upadne do bezvědomí, je možné, že zvíře bude cítit silnou bolest a utrpení. Nehledě na to, že vybavení k této proceduře též představuje nebezpečí pro obsluhu. Zabíjení lišek elektrickým proudem bylo zakázáno například ve státě New York.¹⁹

1.6. Závěr ohledně životních podmínek zvířat na kožešinových farmách

Ve zprávě z roku 2001 došel Vědecký výbor pro otázky zdraví a welfare zvířat k závěru, že:

„Současné chovné systémy působí vážné problémy všem druhům kožešinových zvířat...“²⁰

Ve zprávě se dále doporučuje výrazně zlepšit způsob chovu a zacházení s norky či liškami. Nicméně k žádným podstatným zlepšením nedošlo a ani se nezdá, že by se k nějakým opatřením schylovalo.

Vzhledem k neodmyslitelné a navíc zbytečné krutosti, ke které při chovu i metodách usmrcování tzv. kožešinových zvířat dochází, se FFA a Eurogroup for Animals staví proti těmto praktikám a vyzývají, aby byly zakázány.

1.7. Členské státy EU chov tzv. kožešinových zvířat zakazují

Trendem posledních let v Evropské unii je nesouhlas s produkcí kožešin. Ve společnosti roste znepokojení nad životními podmínkami zvířat a diskutuje se nad otázkou samotné etiky chovu zvířat za účelem produkce luxusních statků. Řada členských států se velmi pečlivě zabývala otázkami spojenými s tímto průmyslem, vzala v potaz rozsáhlé důkazy a rozhodla se jednat. Mnohé země jsou přesvědčeny, že chov tzv. kožešinových zvířat nemůže probíhat humánně.

Chov tzv. kožešinových zvířat byl již zcela zakázán v Rakousku a ve Velké Británii. Od roku 2007 je také s 10 letým přechodným obdobím pro již stávající farmy zakázán v Chorvatsku. Nizozemí, které je druhým největším producentem norkových kůže v EU, v prosinci 2012 schválilo zákaz chovu norků s přechodným obdobím do roku 2024. V březnu 2013 se přidalo také Slovinsko, které zakázalo chov tzv. kožešinových zvířat s tříletým přechodným obdobím pro již existující farmy. Návrh zákona o zakazu kožešinových farem je také na programu jednání v Belgii a Estonsku.

V Nizozemí se nyní nesmějí chovat ani lišky nebo činčily (přechodná doba, která vešla v platnost v polovině 90. let, pro jejich chov již vypršela). Rovněž Dánsko v roce 2009 zavedlo zákaz chovu lišek s přechodným obdobím. Ve Švédsku se chov lišek podařilo vymýtit díky přijetí standardů, které měly zlepšit životní úroveň zvířat. Lišky mohou být chovány pouze takovým způsobem, který jim umožní být aktivní, hrabat a být

¹⁹ <http://www.foxnews.com/story/2008/04/30/new-york-becomes-first-state-to-ban-electrocution-animals-for-fur/>

²⁰ Vědecký výbor pro otázky zdraví a welfare zvířat (2001) Welfare zvířat chovaných pro produkci kožešin. s. 161.

v kontaktu s ostatními liškami. Toto nařízení zapříčinilo, že je chov lišek ve Švédsku ekonomicky nevýhodný.

Rovněž Německo přijalo v roce 2009 nové standardy pro chov tzv. kožešinových zvířat. Standardy požadují například zvětšení klecí pro zvířata. Od roku 2016 pak také ukládají povinnost poskytnout norkům vodu na plavání a psíkům mývalovitým možnost hrabání. Tato nová opatření teoreticky povedou k uzavření kožešinových farem v Německu.

2. Odchyt do pastí

Kromě desítek milionů zvířat, která jsou chována a zabíjena na kožešinových farmách, jsou do EU za účelem prodeje na trhu s kožešinami dováženy také kožešiny zvířat chycených v přírodě. Miliony divokých zvířat včetně rysů červených, kojotů, lišek, rysů ostrovidů, mývalů a vlků trpí každý rok a umírají v nastražených pastech, zejména v USA, Kanadě a Rusku.

Pasti, zahrnující čelistové železné nášlapné pasti či drátěné smyčky, jsou nehumánní zařízení, která způsobují velké bolesti a utrpení. Některé pasti, jako například nášlapné pasti, jsou navrženy tak, aby zajaté zvíře udržely co nejdéle živé. Jiné jsou navrženy tak, aby své oběti uškrtily nebo rozdrtily.

Některá zvířata si poté svou chycenou končetinu raději ukousnou, aby mohla z nášlapných pastí uniknout. Některá zvířata mohou zemřít na ztrátu krve nebo pro prodělaný šok. Jiná zvířata jsou držena v pasti po dlouhou dobu, dokonce i několik dní, než se je lovec vrátí zabít. Zastřelení nebývá voleno jako způsob usmrcení, neboť kulky mohou být příčinou poškození kůže (kožešiny) zvířete. Místo toho jsou zvířata obvykle ubita nebo udupána k smrti. Příklady takové hrůzné rutinní krutosti působené lovci byly také zdokumentovány.²¹

Pasti bývají nastraženy nahodile a nerozlišují mezi jednotlivými druhy zvířat, chytí vždy první zvíře, které na past šlápne. Do pastí se tedy mohou chytit jak ohrožené druhy zvířat, tak i domácí tvorové. Případy psů a koček, chycených do pastí, jsou velice časté. Lovci mají pro tato zvířata, která nejsou cílem jejich lovu, speciální název - "odpad".

2.1. Zákaz používání nášlapných pastí

Nejčastěji používanou pastí k lovu tzv. kožešinových zvířat jsou železné nášlapné pasti - zařízení tak krutá, že je jejich použití v celé Evropské unii zakázáno. Nařízení Rady (EHS) č. 3254/91 v zásadě zakazuje používání nášlapných pastí v rámci Společenství a rovněž zakazuje dovážet do Společenství kožešiny a zboží z určitých volně žijících živočichů ze zemí, kde jsou tyto živočichové odchyťováni pomocí nášlapných pastí nebo jiných metod odchytu, které nesplňují mezinárodní normy humánního odchytu do pastí.

Kanada a Spojené státy, hlavní vývozci kožešin z divoce žijících zvířat, dělaly od samého počátku vše, co bylo v jejich silách, aby zmařily přijetí dohody o mezinárodních normách humánního lovu do pastí mezi Evropským společenstvím, Kanadou a Ruskou federací. V roce 1997 Evropská Komise uzavřela dohodu s Ruskem a Kanadou a později samostatnou (nezávislou) "úmluvu", která vážně oslabilo původní nařízení (EHS) č. 3254/91. V podstatě tím z Nařízení odstranily všechny ostré

²¹ Respect for Animals and Born Free USA (2011). Záběry zneužívání zvířat při lovu do pastí, <http://www.youtube.com/watch?v=muObckdhlCA>.

hrany a dovozy lovcům, že pokud chtějí za dodržení několika podmínek pokračovat v používání nášlapných pastí, mohou pak takové kožešiny být též dováženy do EU.

Stručně řečeno, tato "trojstranná" dohoda se zaměřuje výhradně na fyzická zranění způsobená pastmi, a nedokáže tudíž vzít náležitě v úvahu bolest a stres, kterými zvířata trpí. Kromě toho umožňuje používání některých polstrovaných nášlapných pastí, navzdory tomu, že tyto pasti také způsobují jejich obětem velké bolesti a stres; rovněž umožňuje utopení jako přijatelnou metodu zabíjení. Tato dohoda nebere ohledy na žádná doporučení týkající se welfare zvířat, která byla přednesena vědeckými odborníky. Pasti určené k zabíjení se považují za "humánní", trvá-li délka umírání u vybraných živočišných druhů uvedených v příloze I tohoto nařízení méně než 300 sekund (tj. 5 minut); experti však doporučili maximální limit 30 sekund. Toto doporučení bylo ovšem ignorováno.

Výsledkem je, že kožešina z volně žijících druhů zvířat lapených do nehumánních pastí pokračuje a je dovážena na trh EU.

3. Životní prostředí a ekologický dopad výroby kožešin

Kožešinový průmysl se snaží sám sebe prezentovat jako "zelený" a udržitelný. Kožešina je často prezentována jako "přírodní" produkt, ale ve skutečnosti - jak bude uvedeno níže - vyžadují surové kůže velké množství procesů zpracování, dopravy a vstupních zdrojů.

Je třeba rovněž poznamenat, že kožešina se obvykle vyrábí jako módní statek. Je všeobecně známo, že módní trendy jsou vrtkavé. Neexistují žádné záruky, že kožešinové výrobky budou nošeny i v příští módní sezóně nebo že se budou recyklovat.

3.1. Chemické zpracování

Pokud by nedošlo k okamžitému chemickému ošetření, kožka stažená ze zvířete by shnila. Při těchto úpravách kůží se používá formaldehyd a chrom.

Při zpracování a ochraně surových kůží se používají směsi škodlivých a toxických látek. Mezi ně patří povrchově aktivní látky a tuky, rozpouštědla, kyseliny, biocidy, fungicidy, barviva a bělidla. Pracovníci v průmyslu jsou ohroženi akutními a chronickými následky od podráždění očí a kůže až po rakovinu a dokonce smrt. Rizika pro životní prostředí zahrnují toxicitu u vodních organismů, jakož i znečištění ovzduší. Velká část kožešnického průmyslu se přesunula do rozvojových zemí, například do Číny, z důvodu tamějších nižších ekologických standardů a levné pracovní síly.

Úřad Evropské komise pro integrovanou prevenci a kontrolu znečištění (European Commission Integrated Pollution Prevention and Control Bureau) v dokumentu pojednávajícím o nejlepších dostupných technikách zpracování kůží a kožešin (Reference Document on Best Available Techniques for the Tanning of Hides and Skins), vydaném v roce 2003, uvádí, že považuje kožedělný průmysl za „potenciálně znečišťující“.²² Systém průmyslového znečištění (The Industrial Pollution Projection System) řadí upravování a barvení kožešin k pěti průmyslovým odvětvím, která nejvíce znečišťují půdu toxickými kovy.²³

²² <http://www.epa.ie/pubs/advice/brefs/tanning.pdf> stránka i.

²³ <http://elibrary.worldbank.org/doi/pdf/10.1596/1813-9450-1431> s.51.

Rovněž čínská vláda je značně znepokojená znečištěním způsobeným továrnami na barvení kožešin. V prosinci 2007 bylo v jedné z publikací o kožešinovém průmyslu (The Trapper & Predator Caller) oznámeno, že Čína zvažovala uložení kárného poplatku módnímu a kožedělnému průmyslu jako trest pro „odvětví, která způsobují nadměrné znečištění“.

3.2. Kožešina není “zelená”

Kožešina tedy rozhodně není “přírodní, obnovitelný zdroj”. Ve skutečnosti kožešinové výrobky spotřebují více našich cenných a nenahraditelných energetických zdrojů, než produkty vyrobené ze syntetických materiálů. K výrobě kožešin ze zvířat odchycených ve volné přírodě je zapotřebí téměř třikrát více energie, než je nutné k výrobě syntetické kožešiny (podle studie Gregory H. Smitha, inženýra v oblasti výzkumu dopravy na Michiganské univerzitě).²⁴

Tvrzení, že kožešina je ekologický výrobek také silně odporuje zjištěním z nedávno publikované studie vlivu na životní prostředí při výrobě kožešin z norků. V roce 2011 holandští vědci z CE Delft provedli posouzení životního cyklu při produkci kožešin. Studovali celý řetězec výroby kožešiny, chovem norků počínaje a výrobou jednoho kilogramu kožešiny, která slouží k využití v módním průmyslu, konče. Při posouzení osmnácti různých ekologických faktorů mohli kvantifikovat dopady výrobního procesu. Kromě toho studie srovnávala dopad na životní prostředí při výrobě kožešin z norků oproti běžným textiliím, jako jsou bavlna, akryl, polyester a vlna.

Tato studie zjistila, že ve srovnání s textilem má výroba kožešin vyšší dopad na 17 z 18 ekologických oblastí, včetně klimatických změn, eutrofizace a toxické emise. V mnoha případech bylo u kožešin zjištěno, že výsledky jsou výrazně horší než u textilní výroby. Výjimkou je čerpání vody: v tomto ohledu má bavlna nejvyšší hodnoty dopadu.²⁵

Dalšími faktory, které do značné míry ovlivňují celkový dopad na životní prostředí a které vyplývají z produkce norkových kožešin, jsou emise N₂O (oxid dusný) a NH₃ (amoniak) z rozkládajících se zbytků těl zvířat. Tyto emise přispívají hlavně k acidifikaci. Dopady na změnu klimatu u 1 kg kožešiny z norka jsou pětikrát vyšší než u textilu s jinak nejvyššími hodnotami (vlny). Je to způsobeno jak vstupními zdroji, tak emisemi N₂O ze zbytků těl norků.

3.3. Dopad na biologickou diverzitu

Kožešnický průmysl má také významný dopad na biologickou rozmanitost. Skutečnost je taková, že je dokonce historicky zodpovědný za snížení, a v některých případech i vymizení, různých druhů zvířat, včetně norka mořského. Jak bylo zmíněno výše, lov kožešinových zvířat představuje velkou hrozbu pro populace volně žijících živočichů. V pastech určených k odchytu volně žijících zvířat končí jakákoli zvířata. Mezi zvířaty chycenými do pastí se mohou objevit i například zvířata patřící k druhům ohroženým. Lov tedy může způsobovat další úbytky v populacích zvířat, která jsou již nyní ohrožena.

Příkladem nezodpovědného obchodování s kožešinami jsou velké kočkovité šelmy a mnoho z jejich menších příbuzných druhů, které jsou již nyní ohroženy a přísně

²⁴ Gregory H. Smith, “Energy Study of Real vs. Synthetic Furs,” University of Michigan, Sept. 1979.

²⁵ M. Bijleveld, M. Korteland & M. Sevenster (2011) The environmental impact of the fur production. Delft, CE Delft, January 2011.

chráněny, a to z velké části díky jejich využívání v rozsáhlém obchodu s kožešinami v minulosti.

Kromě toho byl chov tzv. kožešinových zvířat také důležitou cestou pro zavlečení invazních druhů. Norek americký, jezevci, ondatry a nutrie, to všechno jsou nepůvodní druhy, které byly do Evropy importovány záměrně za účelem chovu na kožešiny a nyní se etablovaly ve volné přírodě. Tyto invazní druhy zvířat představují významnou hrozbu pro biologickou rozmanitost a jsou jako takové zahrnuty v Úmluvě o biologické rozmanitosti.

U norka amerického byl například prokázán vliv na vysídlení norků evropských a tchořů z důvodu konkurenčního boje o zdroje potravy. Kvůli predaci mají invazní druhy zvířat také negativní vliv na úspěšné rozmnožování původních druhů ptáků, především v Británii, kde byl prokázán úbytek jiného druhu, hryzce vodního.

Invazní druhy mohou způsobit závažné poškození ekosystémů a biotopů, v nichž se usadily. Odstranění invazních druhů z nepůvodního prostředí či snížení jejich negativního dopadu představuje významné ekonomické náklady. Invazní druhy mohou také sloužit jako zásobárna parazitů nebo jako přenašeči jiných patogenů.

S ohledem na velký vliv šíření cizích druhů zvířat a na závazek EU k zastavení snižování biologické diverzity byl v září 2013 přijat Evropskou komisí legislativní návrh směrnice EU o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů.

Aliance za módu bez kožešin a Eurogroup for Animals zastávají názor, že druhy, jako je norek americký, jezevci, ondatry a nutrie, by měly být přidány na budoucí seznam invazních nepůvodních druhů s významem pro EU a doufají, že bude uplatněna zásada „znečišťovatel platí“ tam, kde lze doložit odpovědnost za úmyslné nebo nedbalostní vypuštění invazivních živočišných druhů do cizího prostředí.

Informace o Alianci za módu bez kožešin (Fur Free Alliance, FFA)

FFA je mezinárodní koalice organizací na ochranu zvířat, jejímž cílem je ukončit využívání a zabíjení zvířat pro jejich kožešinu. FFA propaguje takový svět, kde žádná zvířata nejsou zabíjena nebo využívána pro svoji kožešinu, a domnívá se, že je morálně neobhajitelné využít jakékoli zvíře pro takové lehkovážné účely. Usilujeme o to, aby bylo pomocí vhodných zákonů a nenásilných prostředků ukončeno zabíjení a využívání všech zvířat pro kožešinu. Za tímto účelem zvyšujeme veřejné povědomí o krutosti a negativních dopadech globálního kožešinového trhu na životní prostředí.

Informace o Eurogroup for Animal Welfare

Eurogroup for Animals je vedoucí organizací na ochranu zvířat na úrovni EU. Představuje hlasy bilionů zvířat držených v laboratořích, na farmách, v domácnostech či volně žijících. Je uznána Evropským parlamentem a Komisí jako vedoucí organizace na ochranu welfare zvířat na úrovni EU. Představuje zájmy welfare zvířat v mnoha poradních orgánech a výborech EU.

Informace o organizaci Svoboda zvířat

Svoboda zvířat (SZ) je celostátní nezisková organizace pro ochranu práv zvířat sdružující osoby sympatizující s jejími cíli. Vychází z myšlenky, že každý život má svou vlastní neopakovatelnou hodnotu, která není závislá na momentálním hodnocení člověkem. Svoji činnost zahájila v roce 1994, od roku 2001 je členem Aliance za módu bez kožešin.